

Læraraskúlin 120 ár

– tíðir skúlans hava verið skiftandi. Onkuntíð hevur hann verið at kalla kvinnuskúli burturav, og aðrar tíðir mansskúli

Leygarkvöldið varð veitsla hildin fyri umleið 200 innbóðnum á Føroya Læraraskúla.

Tann 1. oktober í ár vóru liðin 120 ár, síðani læraraskúli varð settur á stovn í Føroyum.

Somuleiðis er í ár seinasta uppbygging skúlans fengin frá hondini.

Tí varð í hesum sparitíðum gjørt av halda bæði hesi høvini við einari veitslu, og var hon leygarkvöldið.

Tíðirnar broyttar

At tíðirnar eru nógv broyttar, er læraraskúlin ikki minsta dømi um.

Hetta nart stjórin Pauli Nielsen eisini við í røðu, har hann leitaði eitt sindur

aftur í tíðina, tá skúlin byrjaði.

Hann greiddi millum annað frá, at tað fyrsta árið vóru næmingarnir 12 í tali, men bert sjei teirra tóku prógv tvey ár seinni.

Av teimum 12 vóru triggir tilkomnir giftir menn. Tveir teirra góvust eftir skeið í triggjar mánadur, uttan at fáa prógv, meðan tann triði tók prógv í 1872.

Av hinum níggju gavst ein vegna ringa heilsu og ein annar doyði av tyfus í skúlatíðini.

Skiftandi kvinnu- og mansdominansur

Gjøgnum tíðirnar hevur verið skiftandi kvinnu- og

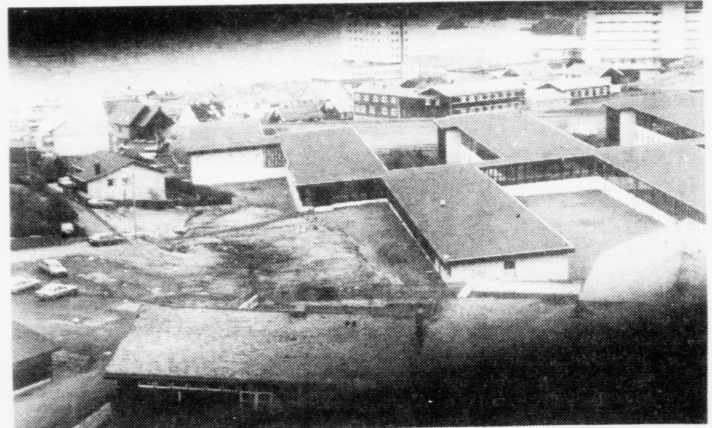
mansdominansur á læraraskúlanum.

Fyrstu árin vóru tað bert menn, ið gingu á læraraskúlanum, men so broytti samfelagið tann vegin, at færri menn høvdu hug at nema kunnleika á læraraskúla, og varð tí frá 1884 loyvt kvinnum at ganga á læraraskúla.

Beinanvegin tóku kvinnur væl undir við hesi skipan, og fram at aldarskiðinum vóru væl fleiri kvinnur enn menn á skúlanum.

Álitisuppgáva

Men við böttum lónarviðurskiptum eftir aldarskiðið tók áhugin millum manna fyri læraraútbúgvingini til, og heilt fram til fyri tiggju

árum síðani vóru meira enn tveir triðingar av teimum, sum finga lærarapróg, menn.

Nú eru kvinnurnar aftur á odda, og í onkrum skúla á læraraskúlanum er eingin maður. Sum heild umboðað menn 15% av næmingunum á læraraskúlanum.

At skúlin hevur stóran

týðning í samfelagnum, nart Pauli Nielsen eisini við í røðu síni:

„Vit, sum starvast her á staðnum, halda, at vit hava fingið litið upp í hendi eina ta størstu álitisuppgávu sum er í samfelagnum – at geva teimum útbúgving, sum skulu vera lærarar hjá børnum og ungdomum okkara, at

geva teimum útbúgving, ið skulu taka hond um tey smæstu og um tey, sum eru veikast og ringast fyri at bjarga sær í okkara framkomna nútíðarsamfelag.“

hj.

Nýtið ikki vandamiklasta frostløgini

- serliga tá minni vandamikil evni eru til at taka

í hesum døgum, nú kuldin ger um seg, er neyðugt at koyra forsløg í kølarin í bilinum.

Tvey sløg av frostløgini eru til, hesi eru: Ethylenglycol og propylenglycol.

Ethylenglycol er mest vanligi nýtti frostløgurin, men hann er samstundis eisini ógvuliga eitrandi (100 ml er deyðilig mongd) um tú t.d. andar hana í teg ella fær hann á teg, gjøgnum holdið.

Hetta er skaðiligt fyri nýru og eygu.

Arbeidseftirlitið hevur ásett tvey markvirði fyri ethylenglycol, grundað á heilsuvandanum við at nýta glycol sum frostløg. Markvirði fyri ethylenglycol, sum dampur er 10ppm, ið svarar til 260 mg/rúnmítrar. Sum sirm er markvirðið 10mg/rúnmítrar.

Orsøkin til at Arbeids-

eftirlitið hevur sett lægri markvirði fyri ethylenglycol sum sirm er, at tað ógvuliga skjótt kunnu standast skaðiligar mongdir av glycol nærindis einum bilmotori, tá hann verður settur í gongd, um frostløgur verður koyrdur í kølaran beint frammanundan, og møguliga ein dropi er komin á ventilatorreimina, ella um kølivatspanpan lekur.

Eisini er vert at umhuga, at motorurin skal vera kaldur, tá lokið verður tikin av kølarnum, av tí at tað er heilsuliga vandamikið at anda glycol í ov stórum mongdum í seg.

Propylenglycol verður mettt at vera minni eitrandi frostløgur. Propylenglycol er annars stoytt í teir nýggju bilarnar, men kann eisini fáast til keyps.

Hóast tað kann verða

vandamikið hjá øllum bileigjarum at fáa slík evni í ella á seg, so er tað sjálvandi bilsmiðir o.a. sum fáast við bilar, ið eru í størsta vanda-bólki.

Tí eru tað hesir, sum skulu vera serliga varnir við at nýta ethylenglycol frostløg, men heldur royna at fáa fatur í propylenglycol frostløgini ístaðin, verður sagt á Arbeidseftirlitinum.

Á Shell og Statoil selja teir frostløg, sum inniheldur Monoethylenglycol. Pál Weihe, yvirlækni á Arbeidsmedisinsku deild, sigur við Sosialin, at hetta evni er tað vandamikla, sum nevnt í greinini.

Pál Weihe: - Hetta er eitrandi evni, sum kann verða vandamikið - eitt nú um børn ella tilkomnir drekka tað, ella mistaka seg og halda, at hetta er

annað evni - eitt nú sprítt.

Á Arbeidseftirlitinum fáast annars upplýsingar minni vandamikil evni og tilfar, sum kunnu nýtast í staðin fyri tey meira

eitrandi evnini. Hesi virka kortini eins væl og tey vandamikla.

Þagný

Tað eru serliga bilsmiðir og onnur fólk, ið fáast við bilar, sum skulu vera varin, tá tey fáast við frostløg, sum er eitrandi. Frostløgur, sum er minni eitrandi fást eisini til keyps.